

HAFTALIK GELİŞMELER (14-20 HAZİRAN 2025)

TÜRKİYE

- **TCMB, politika faizini %46'da sabit tuttu.** Gecelik borç verme faizi de %49'da tutuldu. Karar metninde enflasyonun ana eğiliminin Mayıs ayında gerilediği ifade edilirken, öncü verilerin ana eğilimdeki düşüşün haziran ayında da sürdüğüne işaret ettiği belirtildi. Metinde İsrail-İran Savaşı'na vurgu yapılarak, jeopolitik risklerin takip edildiği belirtildi.
- **Hazine ve Maliye Bakanlığı ile İslam Kalkınma Bankası arasında 740 milyon dolarlık yeni anlaşma imzalandı. Son anlaşma ile 2025 yılının başından bu yana kamu sektörüne yaklaşık 3 milyar dolar dış finansman sağlanmış oldu.** Deprem finansmanı kapsamında ise uluslararası kuruluşlardan kamu sektörüne sağlanan toplam finansman yaklaşık 6,5 milyar dolar düzeyine ulaştı. Anlaşmaya konu olan tutarın 500 milyon euroluk kısmı İstanbul'da kamu hastanelerinin güçlendirilmesi ve yeniden yapımı için İstanbul Proje Koordinasyon Birimine, 165 milyon doları da deprem bölgesinde afetlere dirençli ve kapsayıcı eğitim yatırımlarının desteklenmesi amacıyla da Milli Eğitim Bakanlığına kullanılacak. Uzun vadeli ve piyasaya göre uygun koşullarda sağlanan finansman hakkında açıklama yapan Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, "**Bu anlaşma uluslararası finans kuruluşlarının Türkiye'nin ekonomisine ve programımıza duyduğu güvenin açık bir göstergesidir**" dedi.
- Ankara-Kırıkkale-Çorum-Samsun Hızlı Demiryolu Projesi'nde "Delice-Çorum" etabının temeli atıldı. **Hattın tamamlanması halinde yılda 12 milyon yolcu ve 14 milyon ton yük taşınması hedeflenen bu hatla Samsun Limanı ile Mersin Limanı'nın birleştirilmesi ve İstanbul ve Çanakkale boğazları üzerindeki yük trafiğinin hafifletilmesi hedefleniyor.**
- 2022 yılında ilan edilen Türkiye Ulusal Enerji Planı'nda, mevcut durumda **%45 olan yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilen elektrik üretimi oranının 2035 yılı itibarıyla %65 seviyesine çıkarılması hedefi için Yenilenebilir Enerji Kanunu'nda yeni düzenlemeler yapılacak.** Yapılacak düzenlemelerle, güneş ve rüzgârda mevcut 36 GW olan kurulu gücün, 2035 yılına kadar 120 GW'ye çıkarılması için yapılması gereken 80 milyar dolarlık yatırımın hızlandırılması amaçlanıyor. Ayrıca 48 ayı bulan izin süreçleri de 18 aya kadar düşürülecek.
- **Serbest Bölgeler Kanununda yapılan değişiklikle serbest bölgelerde üretim faaliyetinde bulunan mükelleflerin bu bölgelerde imal ettikleri ürünlerin gelir veya kurumlar vergisinden müstesna olacak kazançlarına, serbest bölge içine veya diğer serbest bölgelere satışlarından sağlayacakları kazançlar da dahil ediliyor.** Bu hüküm, 1 Ocak 2026 tarihinden itibaren elde edilen kazançlara uygulanmak üzere düzenlemenin yayımı tarihinde yürürlüğe girecek.

- **TBMM'ye sunulan ekonomi paketi kapsamında yatırım teşviklerinde vergi indirimi süresinin maksimum 10 yıla, oranının ise %60'a çekilmesi ve Ar-Ge personeli ücretlerine uygulanan vergi istisnasının brüt asgari ücretin 40 katı ile sınırlandırılması planlanıyor.** Paketin yasalaşması hâlinde ayrıca akaryakıtlı çalışan binek otomobillerde uygulanan ÖTV matrahları yeniden belirlenecek ve Cumhurbaşkanı belirli araç tipleri için farklı ÖTV oranları belirleyebilecek. Döviz, altın, değerli maden ve taş alım-satımı için Hazine ve Maliye Bakanlığı'ndan izin alma zorunluluğu getirilecek ve usulsüz işlemlere 1 milyon TL'ye kadar ceza uygulanabilecek.
- Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır, Türkiye'nin **yapay zekâ alanındaki stratejik hamlelerini** hızlandıracak yeni bir çağrışı duyurdu. Bakan Kacır, **"Ulusal Yapay Zekâ Stratejimiz doğrultusunda, Türkçe Büyük Dil Temel Modeli Sektörel Uyarlama Projesi Çağrısını başlatıyoruz"** diyerek, **proje başına 50 milyon TL'ye varan hibe desteği** verileceğini açıkladı.
- TÜİK, **Nisan ayına ilişkin dış ticaret endeksi verilerini yayımladı.** TÜİK'in verilerine göre, **ihracat birim değer endeksi 2025 yılı Nisan ayında yıllık bazda %3,3 artış gösterdi.** Geçmiş veriler incelendiğinde, 117,7 olarak açıklanan ihracat birim değer endeksinin rekor seviyeye çıktığı görüldü.
- Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası, **Türkiye'de 35 yaş altı girişimcilere yönelik "Genç İş İnsanlarına Finansman Programı"** kapsamında toplamda **250 milyon euroya kadar finansman sağlayacağını açıkladı.** Finansmanın %70'inin deprem bölgesindeki işletmelere yönlendirilerek bölgedeki istihdamın artırılması amaçlanıyor.

DÜNYA

KÜRESEL EKONOMİ

- Dünya Bankası, **gelişmekte olan ekonomilere yönelik uluslararası doğrudan yatırım akışlarının 2023'te 435 milyar dolarla 2005'ten bu yana en düşük seviyeye gerilediğini** bildirdi. Yüksek gelirli ülkelerin ise **2023'te 336 milyar dolar yatırım aldığı** bildirilen açıklamada, bunun da 1996'dan bu yana en düşük seviye olduğuna dikkat çekildi.

2023'te yabancı yatırım girişlerinin gelişmekte olan ekonomilerin Gayri Safi Yurt İçi Hasılası'nın (GSYH) yalnızca %2,3'üne denk geldiği, bu oranın ise 2008'de görülen zirvenin yarısı olduğu aktarıldı.

- İsrail-İran arasında yaşanan karşılıklı gerilimler, Hürmüz Boğazından petrol sevkiyatında maliyetlerin artmasına neden oldu. Günlük 20 milyon varil petrol ve petrol ürününün taşıdığı rotada, **İsrail'in saldırılarının ardından, Çin'e giden çok büyük ham petrol**

tankerleri için referans navlun %61; Japonya'ya giden orta boy tankerler için ise %55 yükseldi.

AVRUPA BİRLİĞİ

- AB Komisyonu, **Rusya'dan doğal gaz ve LNG ithalatını 2027 sonuna kadar kademeli olarak tamamen sonlandırmayı planlıyor.** Yeni sözleşmeler 1 Ocak 2026'dan itibaren yasaklanacak, mevcut kısa vadeli sözleşmeler 17 Haziran 2026'ya kadar devam edecek, uzun vadeli boru hattı gazı ise 2027 sonunda kesilecek. **1 Ocak 2028'den itibaren AB'de Rus gazı kullanımı tamamen bitecek.** Ayrıca, Rusya ile LNG terminal hizmetleri için uzun vadeli sözleşmeler yasaklanacak. AB, enerji arz güvenliğini korumak için süreci yakından takip edecek. Macaristan ve Slovakya ise enerji fiyatları endişesiyle bu yasağa karşı çıkıyor.

ALMANYA

- Karbon Sınır Düzenleme Mekanizması'nın (SKDM) basitleştirilmesine yönelik üçlü anlaşmaya ilişkin açıklamada bulunan VDMA İcra Direktörü Thilo Brodtmann şunları söyledi:
 - Avrupa Parlamentosu ile AB Konseyi'nin SKDM'nin basitleştirilmesine yönelik anlaşmaya hızlıca varmış olması memnuniyet verici. Bu sayede şirketler, **1 Ocak 2026 tarihindeki tam uygulama öncesinde değişiklikleri anlayıp hayata geçirebilmek için gerekli zamana sahip olacak.**
 - **50 tonluk eşik değeri getiren kütle yaklaşımı, birçok küçük ölçekli şirketi raporlama yükümlülüğünden muaf tuttuğu için önemli bir ilerlemedir.**
 - Bu yalnızca **geçici bir kolaylık** anlamına geliyor. Anlaşma, kapsam dahilinde kalmaya devam eden şirketlerin SKDM raporlamasında yaşadığı zorlukları göz ardı ediyor.
 - SKDM'nin etkin bir iklim politikası aracı haline gelebilmesi için uygulamasının son derece basit olması şart. Bu, mekanizmanın genişletilmesinin **olmazsa olmaz koşuludur.** Aksi takdirde, **mekanizmanın tamamen kaldırılması dahi gündeme gelmelidir.**
- Almanya'da ZEW araştırma enstitüsü tarafından hesaplanan ekonomik güven endeksi, Mayıs ayındaki 25,2 puandan Haziran'da 47,5 puana yükseldi. **Alman Ekonomi Enstitüsü, bu artışın nedenini "son dönemde yatırım ve tüketici talebindeki büyüme" ve "yeni Alman hükümetinin açıkladığı mali politika önlemleri" olarak açıkladı.**

ABD

- ABD Başkanı Donald Trump, İngiltere ile vardıkları ticaret anlaşmasının uygulanmasına ilişkin detayları içeren kararnameye imza attı. Kararnamede, anlaşma kapsamında İngiltere'nin **"ABD'nin üretim altyapısına zarar veren ve ulusal güvenliğini tehdit eden"** birçok tarife dışı engeli azaltmayı ya da kaldırmayı taahhüt ettiği aktarıldı.

ABD'nin İngiltere menşeli otomobillere yıllık 100 bin araçlık bir kota tanıyacağı ve bu kotaya kadar %10'luk tarife uygulanacağı belirtilen kararnamede, İngiltere'den yapılacak çelik ve alüminyum ithalatı için de gerekli şartların karşılanması durumunda kota oluşturulacağı bildirildi. Kararnamede, **İngiltere menşeli ilaçlar ve ilaç ham maddelerine dair, yapılacak soruşturmanın sonuçlarına bağlı olarak tercihli muamele konusunda anlaşıldığı** ifade edildi.

- **ABD’de Mayıs ayında ithalat fiyat endeksi aylık bazda sabit kalırken, ihracat fiyat endeksi %0,9 azaldı. Piyasa, ithalat fiyatlarının %0,2 düşmesini bekliyordu.** Nisan ayında %0,1 artan ithalat fiyat endeksi, Mayıs’ta geçen yılın aynı dönemine göre %0,2 yükseldi. İhracat fiyat endeksi ise Ekim 2023’ten bu yana en yüksek aylık düşüşünü yaşadı; piyasa beklentisi %0,1 azalmaydı. **Yıllık bazda ihracat fiyatları %1,7 arttı.**

- **ABD Merkez Bankası FED Donald Trump'ın, "Faizi indirin" baskısına karşın, piyasaların beklentilerine paralel bir şekilde politika faizini 4.50 seviyesinde sabit tuttu.** FED, böylece 4 toplantı üst üste faizi değiştirmemiş oldu.

- **ABD'de sanayi üretimi Mayıs ayında beklentilerden altında gelerek geriledi.** Nisan ayında %0,1 büyüyen sanayi; Mayıs ayında %0,2 geriledi. **Yıllık sanayi üretimi ise %0,6 arttı.**

Mayıs ayında kapasite kullanımı oranı da %77,7 olan beklentilerin altında kalarak %77,4 oldu. İmalat sektöründe üretim Mayıs ayında %0,1 arttı. İmalat sektöründe yıllık üretim %0,5 artış gösterdi.

DİĞER ÜLKELER

- **Birleşik Arap Emirlikleri’nin başkenti Abu Dabi, Çin merkezli elektrikli dikey kalkış ve iniş (eVTOL) aracı üreticisi EHang ile işbirliği içinde ilk kamuya açık hava taksisi testini hayata geçirdi.** Şehrin ticari uçan taksi operasyonları için gerekli altyapıya sahip olduğunu ortaya koyan testte EHang’in iki kişilik hava taksisi EH216-S kullanıldı. 32 elektrik motoruyla çalışan 16 pervaneli otonom araç, maksimum saatte 130 kilometre hıza ulaşabiliyor ve tek şarjla 30 kilometre menzil sunuyor.
- **İngiltere, 17 Haziran 2025’te Rusya’ya karşı finans, savunma ve enerji sektörlerini hedef alan yeni yaptırımlar açıkladı.** Yaptırımlar kapsamında 4 kişi, 6 kuruluş ve 20 petrol tankerine kısıtlamalar getirildi; özellikle elektronik ürün ve denizcilik alanındaki tedarikçiler hedef alındı. Rusya’nın askeri istihbarat kapasitesini zayıflatmayı ve denizaltı altyapısına yönelik tehditleri bertaraf etmeyi amaçlayan bu adımlar, aynı zamanda ülkenin petrol gelirlerini azaltarak savaş finansmanını engellemeye yönelik. Başbakan Keir Starmer, yaptırımların Rusya’nın Ukrayna’daki savaş kapasitesine doğrudan darbe vurduğunu belirterek, ulusal güvenliği koruma kararlılığını vurguladı ve yaptırımların süreceğini açıkladı.

- **Japonya Başbakanı Şigeru İşiba, ABD Başkanı Donald Trump ile tarifeler konusundaki görüşmesinde, "karşılıklı fayda sağlayacak bir paket anlaşma" üzerinde uzlaşma sağlanamadığını söyledi.** İşiba, ABD tarifelerinin Japon firmalarını, özellikle de otomotiv sektörünü ciddi şekilde etkilediğini belirtti.
- **Japonya'nın Mayıs ayındaki ihracatı, geçen yılın aynı dönemine göre %1,7 oranında azaldı.** Bu, Eylül 2024'ten bu yana görülen en sert düşüş oldu. **İhracat rakamlarındaki düşüş, ekonomistlerin beklediği %3,8'lik gerilemeden daha hafif olsa da Nisan ayında kaydedilen %2'lik artışa kıyasla bir ters yönlü değişimin göstergesi olarak kabul ediliyor.** Dünyanın üçüncü büyük ekonomisi olan Japonya'ya yapılan ithalat ise Mayıs ayında %7,7 oranında azaldı. Bu oran, ekonomistlerin tahmin ettiği %6,7'lik düşüşten daha fazla oldu.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- OECD'nin yeni raporuna göre, **küresel kuraklık alanı son 120 yılda iki katına çıktı ve etkisi birçok sektörde verim kaybına yol açıyor.** Kuraklık, tarımın yanı sıra ticaret, sanayi ve enerji üretimini de olumsuz etkiliyor, insani ve ekonomik maliyetleri artırıyor. 2025'te yaşanacak ortalama bir kuraklık, 2000'e kıyasla en az iki kat daha maliyetli olacak.

2035'te ise maliyetler bugüne göre en az %35 artacak. OECD, hükümetleri kuraklık riskine karşı önleyici ve koordineli adımlar atmaya çağırıyor. Raporda, su geri kazanımı, yağmur suyu hasadı, kuraklığa dayanıklı tarım ürünleri ve daha verimli sulama sistemlerinin etkili çözümler olduğu vurgulanıyor. OECD Genel Sekreteri Mathias Cormann, koordineli politika adımlarının gıda güvenliği, sağlık ve enerji gibi alanlarda riskleri azaltacağını belirtti.

- Uluslararası Enerji Ajansı'nın (IEA) "**Petrol 2025 Raporu**", **küresel petrol piyasasında yapısal bir dönüşümün başladığını gösteriyor. Son 10 yılda ABD arz artışının %90'ını sağladı, Çin ise talebin %60'ını oluşturdu. Ancak 2030'a doğru ABD üretim artışı yavaşlayacak, Çin'de elektrikli araç ve alternatif ulaşım araçları petrol talebini zirveye taşıyacak.**

Küresel petrol talebi 2024-2030 arasında günlük 105,5 milyon varilde plato yapacak ve sonrasında küçük bir düşüş yaşayacak. Yenilenebilir enerji ve elektrikli araçların yaygınlaşması özellikle Suudi Arabistan'da petrol talebini azaltacak. Petrokimya sektörü ise talep artışının önemli kaynağı olacak. **Rafineri talebinin 2027'de zirve yapması ve kapasitenin talebi aşması nedeniyle bazı tesislerin kapanması bekleniyor. Üretim kapasitesi 2030'a kadar Suudi Arabistan ve ABD öncülüğünde artacak.** IEA Başkanı Fatih Birol, arz güvenliği risklerine dikkat çekerek, enerji güvenliğinde rehavete yer olmadığını vurguladı.

AB’de doğal gaz talebi 2030’a kadar %7 azalması bekleniyor. Ancak LNG ithalat kapasitesinin %54 artırılması planları, arz fazlası riskini doğurabilir. Yenilenebilir enerji, elektrik üretiminin %66’sını karşılayacak. **Elektrifikasyon oranı 2023’te %23 iken 2030’da %30’a çıkacak.**

- **AB Parlamentosu ve Konseyi Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizmasında (SKDM) yapılacak değişiklikler konusunda anlaşmaya vardı.** Uzlaşılan değişiklikler, sürdürülebilirlik ve yatırım alanlarındaki mevcut mevzuatları sadeleştirmeyi amaçlayan ve 26 Şubat 2025 tarihli **“Omnibus I” sadeleştirme paketinin bir parçası** olarak ilan edildi. Anlaşmada;
 - SKDM mallarını ithal edenlerin % 90’ının uygulamadan muaf tutulacağı ve bunun AB işletmelerinin rekabet gücünü desteklemesinin ve büyümesini kolaylaştırmasının beklendiği ifade edildi.
 - SKDM uygulamasının toplam CO2 emisyonlarının %99’unu kapsamaya devam edeceği, AB’nin çevresel hedeflerinin korunduğu ve 2050’ye kadar iklim nötr ekonomi olma taahhüdünün devam ettiği bildirildi.
 - Bu düzenlemelerin, Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin resmi onay sürecinin tamamlanmasını takiben, AB Resmi Gazetesi’nde yayımlanmasından üç gün sonra uygulamaya gireceği ifade edildi.

Kaynakça

www.ekonomim.com; www.bloomberght.com; www.dunya.com; www.ekonomim.com;
www.aposto.com; www.airnewstimes.com; www.bdi.eu; www.ntv.com.tr;
www.worldbank.org; www.aa.com.tr/en; European Parliament News